Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2018-01297

POL-30 Hämäläinen Anna-Mari(UM) 21.11.2018

Asia
Ulkoasiainneuvosto 19.11.2018

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 19.11.2018 - 19.11.2018

Ajankohtaisissa aiheissa esille nostettiin EU:n globaalistrategian toimeenpanon arviointi ja prioriteettien tarkennus, EU:n yhtenäinen tuki Iranin JCPOA-ydinsopimukselle ja Yhdysvaltain uudet pakotteet sekä tarve korvaaville ja läpinäkyville keinoille maksuliikenteen hoitamiseksi Iranin kanssa. Keskustelussa nousi esille EU:n tarve reagoida voimakkaasti Iranin Tanskan alueella valmistelemaan salamurhaan. Venezuelan pakolaiskriisiä käsitellään joulukuun ulkoasiainneuvostossa, kuten myös 21.-22.1. järjestettävää EU:n ja Afrikan unionin ministerikokousta.

Keskustelussa EU:n tulevan Keski-Aasian strategian painopisteistä ei ilmennyt eriäviä näkemyksiä. Tarve kehittää yhteistyötä Afganistanin kanssa sekä yhteyksien parantaminen korostuivat. Euroopan ulkoasiainhallinto ja komissio pyrkivät julkaisemaan strategiaa koskevan tiedonannon alkuvuodesta 2019. Tapaamisessa Keski-Aasian maiden kanssa 23.11. EU tuo esiin halunsa sitoutua yhteistyöhön alueen kanssa.

Bosnia-Hertsegovinaa koskien keskustelussa nousi esiin erilaisia näkemyksiä EU:n lähestymistavasta. Esiin nostettiin vaalilain uudistamineen, hallituksen muodostaminen ja EU:n mukaisten uudistusten ensisijaisuus. Keskustelu Länsi-Balkanista jatkuu joulukuun ulkoasiainneuvostossa.

Ukrainaa koskeva keskustelu keskittyi tilanteeseen Itä-Ukrainassa ja Asovanmerellä. Separatistialueiden vaalit tuomittiin puheenvuoroissa ja esitys uusista pakotelistauksista sai laajaa tukea. Ukrainan uudistusten tilanne ja lähestyvä vaalivuosi sekä hybridiuhat olivat myös esillä.

Jemen-keskustelussa painopiste humanitaarisessa kriisissä. Vahvistettiin tuki EU:n toimille poliittisen ratkaisun löytämiseksi sekä YK:n erityisedustaja Griffithsin ponnisteluille.

Muut asiat: Suomi esitteli Euroopan neuvoston puheenjohtajuuskauden prioriteettinsa. Venäjän jäsenmaksukiistaa ratkotaan keskusteluin keskeisten tahojen kanssa. Esille nousi myös vakoilutapaus Itävallassa.

Ulkoministerien ja puolustusministerien yhteisistunnossa luotiin katsaus EU:n turvallisuus- ja puolustusagendan toimeenpanoon. Edistystä kiiteltiin, ja monia aloitteita kuvattiin askeliksi kohti Euroopan strategisen autonomian vahvistamista. Samalla painotettiin voimakkaasti Naton roolia

Euroopan yhteisen puolustuksen perustana. Jotkut jäsenmaat ilmaisivat huolen transatlanttisen yhteistyön tilasta. EU:n tuoreimpana saavutuksena nousi esiin Suomelle tärkeä siviilikriisinhallinnan kompakti. EUH:n ja komission keskeistä roolia toimeenpanossa peräänkuulutettiin. Pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) osaksi hyväksyttiin uusia projekteja. Moni jäsenmaa piti tärkeänä, ettei kolmansien maiden osallistumista PRY:hön rajata liian tiukasti. Asiassa pyritään päätöksiin ennen joulukuun Eurooppa-neuvostoa. Kokouksen yhteydessä annetuissa päätelmissä vahvistettiin EU:n sotilaallisen koulutusoperaation johtoesikunnan (MPCC) kehittäminen siten, että vuonna 2020 se voi ottaa vastuun pienimuotoisen toimeen

Ajankohtaiset aiheet

Ajankohtaisten asioiden käsittely alkoi **EU:n globaalistrategiasta (EUGS).** Globaalistrategian toimeenpano on edennyt jo kolmanteen vuoteensa, joten on aika arvioida, millaisia tarkennuksia EUGS:n prioriteettien toimeenpanoon on syytä tehdä, ottaen huomioon maailmanpoliittisen kontekstin muutokset. Asia tuodaan vuoden 2019 alkupuolella ulkoasiainneuvostoon.

Todettiin Yhdysvaltain uusien **Irania** koskevien pakotteiden voimaanastuminen 5.11. EU:n viesti on edelleen selvä: Pysymme JCPOA-ydinsopimuksessa ja teemme kaikkemme sen pitämiseksi voimassa. SWIFT-maksujärjestelmä ei Iran-maksuliikenteessä enää toimi, on kuitenkin olemassa useita muita väyliä transaktioille; rahaliikenteen läpinäkyvyys on joka tapauksessa tärkeää. Jäsenmaat tullaan pitämään ajan tasalla Special Purpose Vehiclen (SPV) perustamisesta. Iranin tilanteesta tullaan käymään keskustelu ulkoasiainneuvostossa joko joulu- tai tammikuussa. EU:n korkean tason kontakteissa Iranin kanssa käsitellään myös ihmisoikeuksia, terrorismin torjuntaa ja Jemenin tilannetta.

Keskustelussa nostettiin esille 13.10. paljastunut **Iranin salamurhahanke Tanskan maaperällä,** jonka kohteena oli Iranin kansalainen. Useat maat antoivat tukensa kohdennettujen pakotteiden valmistelun nopealle aloittamiselle, mukaan lukien **Suomi.**

Todettiin, että Palermossa 12.-13.11. järjestetyssä **Libya-konferenssissa** saatiin selkeä tuki YK:n pääsihteerin erityisedustaja Salamén YKTN:ssa 8.11. esittelemälle uudelle suunnitelmalle, mitä myös EU tukee täysin.

Venezuelan tilannetta käsiteltiin marraskuun iberoamerikkalaisessa huippukokouksessa ja asiasta keskusteltiin myös YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n ja kansainvälisen siirtolaisuusjärjestö IOM:n johdon kanssa: Pakolaistilanne pahenee, Venezuelasta on lähtenyt jo lähes kolme miljoonaa ihmistä. Perun ja Kolumbian kyky vastaanottaa tulijoita on jo ylittynyt. UNHCR pyytää YK-jäsenmailta 800 miljoonan euron lisärahoitusta. Venezuelan opposition hajanaisuus lisääntyy. Keskustelussa todettiin EU:n tuki Venezuela-kontaktiryhmän perustamiselle ja maan tilannetta käsiteltävän joulukuun ulkoasiainneuvostossa.

EU seuraa tarkasti **Gazan tilannetta**: Tulitauko pitää vain heikosti – viimeaikaiset väkivaltaisuudet ovat pahimpia sitten vuoden 2014. EU kannustaa Palestiinalaishallintoa lujittamaan asemaansa sisäisesti Gazan alueella.

EU:n ja Afrikan unionin ministerikokous järjestetään tammikuun ulkoasiainneuvoston yhteydessä 21.-22.1. Brysselissä. Asiaa tullaan valmistelemaan joulukuun ulkoaisainneuvostossa.

Keski-Aasia

Ministerit kävivät lyhyen keskustelun liittyen Keski-Aasiaan. Keskustelun avulla valmistauduttiin 23.11. pidettävään EU – Keski-Aasia -tapaamiseen sekä kartoitettiin jäsenmaiden ajatuksia EU:n tulevasta Keski-Aasia strategiasta. Aiheesta ei odotetusti noussut esiin juurikaan eriäviä näkemyksiä. Venäjän roolia alueella ei käsitelty.

Keskustelussa painotettiin Afganistanin kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä. EU voi keskittyä alueella useisiin teemoihin kuten turvallisuuteen, kauppaan, energiamarkkinoihin sekä yhteyksien parantamiseen. Lisäksi maiden kanssa on tuotava esiin ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta. EU:n täytyy kuitenkin olla realistinen oman vaikutusvaltansa ja vaikuttamismahdollisuuksiensa suhteen. Aluetta kohtaan tunnetaan laajentuvaa mielenkiintoa. Keski-Aasialla on kuitenkin nyt odotuksia EU:ta kohtaan ja siitä halutaan tasapainottava toimija alueelle. Tapaamisessa Keski-Aasian maiden kanssa EU tuo esiin halunsa sitoutua yhteistyöhön. Keski-Aasian maiden kanssa on keskusteltava eri teemoista kuten Iranista. Kiinan kanssa voidaan pyrkiä yhteistyöhön esimerkiksi liikenneyhteyksien parantamisessa. Keski-Aasian mailla on maantieteen takia keskeinen asema liikenneyhteyksien parantamisessa. Kiinan kanssa on löydettävä tapa toimia yhdessä alueella ja Kiinalla on tähän halua oman aloitteensa (One Belt, One Road) puitteissa.

Esille nousi myös, että Turkmenistaniin ollaan avaamassa täysimittainen EU-edustusto ja että Kirgisian kanssa käytävät kumppanuussopimusneuvottelut ovat edenneet.

Jäsenmaat toivat esiin omia näkemyksiään EU:n painopisteiden suhteen muun muassa yhteisnäkemyksen Keski-Aasia -strategiasta ja tarpeesta edetä nopeasti strategian hyväksymisen suhteen, jotta EU voi tukea alueen vakaata taloudellista kehitystä. Euroopan ulkosuhdehallinto pyrkii julkaisemaan yhdessä komission kanssa mahdollisimman pian tiedonannon Keski-Aasia -strategiasta. Tämän lisäksi keskustelussa olivat esillä radikalisaation ehkäisy, vesiresurssit, yhteistyö Etyjin kanssa, muuttoliikkeen hallinta ja e-hallinnon kehittäminen.

Bosnia ja Hertsegovina

Todettiin, että Bosnia-Hertsegovinalle ja alueelle tulee säilyttää EU-perspektiivi. Bosnia-Hertsegovinaa tulee kannustaa nopeaan hallitusten muodostamiseen ja uudistuksiin. Myös vaalilakia tulee uudistaa EU-standardien mukaisesti. Ensi vuosi tulee olemaan ratkaiseva alueen ja Bosnia-Hertsegovinan kannalta komission antaessa näkemyksensä maan jäsenyyshakemukseen. Keskustelua Länsi-Balkanista jatketaan joulukuun ulkoasiainneuvostossa.

Komission tuleva näkemys jäsenyyshakemuksesta tulee toimimaan tiekarttana uudistuksille. Bosnia-Hertsegovinan tulisi olla perustuslaillisesti, institutionaalisesti ja vaalijärjestelmän osalta EU-yhteensopiva.

Esiin nostettiin myös, että maa perustuu Daytonin sopimukselle. Tämä todellisuus unohtuu välillä EU-keskusteluissa. Lokakuun vaalien myötä kroaateilla ei enää ole legitiimiä edustajaa presidenttineuvostossa. Perustuslaillisten ryhmien aseman kunnioittamatta jättäminen voi vaikuttaa maan vakauteen.

Yleisesti todettiin huoli maan tilanteesta, kehotettiin nopeaan hallitusten muodostamiseen eri tasoilla ja keskittymään uudistuksiin, sisältäen vaalilain. Monet katsoivat, että EU:n tulisi auttaa maata ratkaisemaan Daytonin ja EU-integraation välinen ristiriita ja paras tapa tukea uudistuksia on komission tuleva näkemys maan jäsenyyshakemuksesta. EU:n tulee toimia kumppanina uudistuksissa. Ensin tulee tukea hallituksen muodostamista. Päähuomio on uudistusten edistämisessä ja komission näkemyksessä jäsenyyshakemuksesta. Pidetään maa liikkeessä kohti EU:ta, muuten kehitys voi mennä taaksepäin.

Euroopan ulkosuhdehallinto aloittaa työn keskustelussa nostettujen eri elementtien yhteensovittamiseksi. Uudistuksia tulee jatkaa mentäessä kohti EU:n yleisten asioiden neuvoston päätelmiä kesäkuussa.

Ukraina

Ministerit kävivät yksimielisen ja yhtenäisyyttä korostavan keskustelun Ukrainasta. Painopisteenä olivat Donbassin niin kutsutut vaalit ja EU:n reaktio niihin. Tämän lisäksi esitetyt uudet listaukset saivat tukea. Asovanmeren osalta esillä oli huoli nykyisestä tilanteesta sekä halu tukea Ukrainan alueita, jotka kärsivät tilanteesta. Komissio esittää uutta tukea tämän johdosta. Uudistuksia ei juurikaan käsitelty, mutta painotus oli korruption vastaisissa toimissa ja uudistusten tärkeydestä myös vaalivuonna.

Ukrainasta keskusteltiin viimeksi maaliskuussa ja ajatus oli palata Ukrainaan uudestaan ensi vuoden alussa keskittyen vaalivuoden alussa uudistuksiin ja maan resilienssin vahvistamiseen. Toisaalta nyt on hyvä aika toistaa EU:n tuki Ukrainalle ja sen resilienssille Donbassin niin kutsuttujen vaalien sekä Venäjän Asovanmeren toimien jälkeen. On välitetty selvä viesti siitä, ettei niin kutsuttuja vaaleja tunnusteta ja että nämä myös rikkoivat Minskin sopimuksia. Yhteinen EU28-lausunto näistä oli vahva ja siinä tehtiin selväksi EU:n yhtenäisyys, mikä on jatkossakin tärkeää.

Tällä kertaa keskustelussa keskityttiin erityisesti tilanteeseen Asovanmerellä ja Itä-Ukrainassa. Painotettiin EU:n yhtenäisyyttä ja tukea Ukrainan suvereenisuudelle ja alueelliselle koskemattomuudelle. EU:n toimille ja uusille pakotteille annettiin alustava tuki useassa puheenvuorossa.

Venäjän toimeenpanemat Ukrainan satamiin kulkevien kauppa-alusten tarkastukset ovat vaikuttaneet talouteen sekä Ukrainassa että EU:ssa. Yli 200 rahtialusta on kärsinyt kustannuksia lisänneistä viiveistä ja tämä vakava tilanne edellyttää puuttumista. Keskustelussa toivottiin jäsenmailta tietoja alusten tarkastuksista, jotta saataisiin kokonaiskuva tilanteesta EU-tasolla. On pohdittu, miten voidaan tukea niitä Ukrainan alueita, joihin Asovanmeren tilanne vaikuttaa ja mitä voitaisiin käytännössä tehdä.

Keskustelussa nousivat esille mahdolliset uudet pakotelistaukset, jotka otetaan käsittelyyn neuvostossa työryhmätasolla. Normandia-mailla on EU:n tuki Minskin sopimuksen toimeenpanemiseksi.

Suomi totesi huolen tilanteesta Asovanmerellä ja tähän liittyen tuki Ukrainan toimia UNCLOS:issa. Kiitti selkeästä EU:n lausunnosta, jossa todetaan selvästi, ettei niin kutsuttuja vaaleja hyväksytä. Uusia pakotelistauksia voidaan tukea, mutta niiden tulee olla laillisesti kestäviä. Pitää tukea Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja suvereenisuutta. AA/DCFTA-sopimus on ollut tärkeä ja kauppa on kasvanut. Viestinnän osalta pitää toimia paremmin ja myös Ukrainan tulee tehdä oma osuutensa, mm. korruption vastaisissa toimissa. Hybridiuhkien tilanne on todellinen vaalien alla.

Lopuksi todettiin, että Ukraina on korkealla EU:n agendalla ja olemme tässä yhtenäisiä. Assosiaationeuvostossa on mahdollisuus viestiä tästä. Voidaan todeta, että EU on valmis tukemaan Minskin sopimusten toimeenpanoa sekä koordinoimaan työtä paremmin Etyjin kanssa. Uusien listauksien käsittely on työryhmätasolla ja listausten pitää olla laillisesti vahvoja. Ukrainan poliittiseen tilanteeseen ja uudistuksiin palataan ulkoasiainneuvostossa uudestaan ensi vuoden alussa.

Jemen

Vain ministerien kesken käydyssä epävirallisessa Jemen-lounaskeskustelussa keskityttiin humanitaariseen kriisiin ja niihin työkaluihin, joita EU:lla on käytettävissään Jemenin tilanteeseen vastaamiseksi. Todettiin tärkeäksi jatkaa EU:n humanitaarista apua ja pyrkiä varmistamaan pääsy alueelle ml. Hodeidan satama. EU:n tulee jatkaa toimia poliittisen ratkaisun löytämiseksi ml. konfliktin eri osapuoliin vaikuttaminen. Vahvistettiin tuki YK-johtoiselle prosessille ja YK:n erityisedustaja Martin Griffithsin ponnisteluille.

Muut asiat

Suomi esitteli Euroopan neuvoston puheenjohtajuuskautensa painopistealueet: ihmisoikeuksien ja oikeusvaltiojärjestelmän vahvistaminen, tasa-arvon ja naisten oikeuksien tukeminen, nuorten inkluusio sekä radikalisoitumisen estäminen. Venäjän jäsenmaksukysymys on ajanut järjestön pattitilanteeseen. On tärkeää pitää Venäjä sitoutuneena ihmisoikeussopimuksiin ja -standardeihin, mutta toisaalta edellytetään, että Venäjä noudattaa jäsenyysvelvoitteitaan, sisältäen jäsenyysmaksut. UMI Soini on käynyt viime aikoina keskusteluja korkealla virkamiestasolla Venäjän ja Etyjin kanssa. Suomi aikoo ottaa kaikki keskeiset toimijat mukaan ratkaisujen etsimiseen tehden yhteistyötä aiemman PJ Ranskan ja seuraavan PJ Kroatian kanssa. Kyse on osaltaan työstä vakaan Euroopan ja eurooppalaisen sääntöpohjaisen järjestelmän eteen. Suomi on valmis tekemään hartiavoimin töitä hyvässä yhteistyössä muiden jäsenmaiden kanssa. EU:n puolelta todettiin odotettavan hyvän yhteistyön jatkuvan.

Keskustelussa nousi esille myös pari viikkoa sitten Itävallan paljastama vakoilija. Kyseessä on Neuvostoliiton hajoamisesta lähtien Venäjän hyväksi vakoillut itävaltalainen upseeri.

Ulkoministerien ja puolustusministerien yhteisistunto: turvallisuus ja puolustus

Kokouksessa hyväksyttiin neuvoston päätelmät turvallisuudesta ja puolustuksesta, siviilikriisinhallinnan kompakti, 17 uutta PRY-projektia, sotilaalliset tarpeet sotilaallisen liikkuvuuden edistämiseksi sekä neuvoston osittainen yleisnäkemys Euroopan puolustusrahastosta.

Todettiin, että EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen globaalistrategian toimeenpano turvallisuuden ja puolustuksen alalla käynnistettiin marraskuun 2016 päätelmillä. Edistys on ollut vaikuttavaa. Pitkässä ja polveilevassa keskustelussa kaikki jäsenmaat käyttivät puheenvuoron. Moni arvioi laajemmin EU:n turvallisuus- ja puolustusagendan edistymistä.

Siviilikriisinhallinnan kompakti vahvistettiin hyväksytyksi ja toivotettiin jäsenmaiden parissa laajalti tervetulleeksi. Kompakti on merkittävä saavutus EU:n siviilikriisinhallinnan kehittämisessä. Yli 20 poliittista sitoumusta vahvistaa siviilikriisinhallintaa tehden siitä nopeampaa ja tehokkaampaa sekä kehittäen yhteyksiä muihin EU-instrumentteihin. Toimeenpanosuunnitelmissa on selvä ohjaus jatkotyölle niin EU-tasolla (EUH:n ja komission yhteinen toimintasuunnitelma) kuin kansallisesti (kansalliset toimeenpanosuunnitelmat). EUH ja komissio tukevat kompaktin toimeenpanoa täysipainoisesti. Kompakti tuo uutta dynamiikkaa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) siviilipuolelle, joka on EU:n ainutlaatuinen vahvuus ja korkeassa kysynnässä maailmalla. Nykyisessä toimintaympäristössä kriisit edellyttävät yhä enemmän siviili-instrumenttien käyttöä.

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) osaksi hyväksyttiin 17 uutta projektia, jotka pidemmällä aikavälillä tukevat EU:ta niin sotilaallisten suorituskykyjen kuin operatiivisten kykyjen kehittämisessä. Työ kolmansien maiden osallistumisen tiimoilta on tärkeää saada valmiiksi mahdollisesti ennen joulukuun Eurooppa-neuvostoa. Uudelle PRY:tä esittelevälle verkkosivustolle on kerätty mm. tiedot kaikista PRY-projekteista. Jäsenmaat toivottivat tervetulleeksi uudet PRY-projektit. Useat korostivat kolmansien maiden projekteille tuomaa lisäarvoa ja toivoivat pragmaattisia ja joustavia sääntöjä.

Monen huolena oli, että liian tiukat säännöt johtavat yhteistyön ajautumiseen PRY-kehikon ulkopuolelle. Toiset puolestaan painottivat tiukempia sääntöjä ja strategisen autonomian kehittämistä.

Komissio esittää seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen (2021–2027) kunnianhimoista puolustuspakettia EU:n uuden tavoitetason tueksi. Yleistavoitteena on puuttua sirpaloitumiseen, joka on piinannut Euroopan puolustussektoreita vuosikymmenien ajan puolustustarvikkeista ja teollisuudesta sotilaalliseen liikkuvuuteen. Toivotettiin tervetulleeksi neuvoston osittainen yleisnäkemys Euroopan puolustusrahastosta ja edistys sotilaallisen liikkuvuuden toimeenpanossa. Kansallisia toimivaltoja kunnioitetaan täysin. Komission on seuraavaksi määrä tehdä ehdotuksia infrastruktuurin rahoittamiseksi.

Instituutiot jatkavat työtä eri puolustusaloitteiden koherenssin varmistamiseksi. Viimeisen kahden vuoden aikana tehty työ on ollut parasta mahdollista mainosta Lissabonin sopimuksessa perustetulle korkean edustajan roolille. Edistystä on jo saavutettu: kesäkuussa hyväksyttyjä EU:n suorituskykyprioriteetteja pannaan toimeen PRY-projektien, CARD:n ja puolustusteollisuuden kehittämisohjelman (EDIDP) kautta. Myös PRY:n ja EDIDP:n alla toteuttavat projektit vaikuttavat alustavasti yhteensopivilta. Korkea edustaja jatkaa työtä koherenssin eteen ja raportoi edistyksestä vuoden 2019 puoliväliin mennessä.

Todettiin, että Euroopan puolustusrahasto on tulevan rahoituskehyksen ensimmäisiä ohjelmia, joista neuvosto on päässyt sopuun. Pohjana toimi Euroopan puolustusteollisesta kehittämisohjelmasta (EDIDP) heinäkuussa tehty sopimus. Seuraava askel on neuvottelujen aloittaminen neuvoston, komission ja Euroopan parlamentin välillä. Tavoitteena on päästä ehdotuksesta sopuun helmikuussa. Euroopan puolustusrahaston tavoitteena on rahoittaa yhteistä tutkimusta ja suorituskykyjen kehittämistä sekä kehittää fragmentoituneita markkinoita yhtenäisimmiksi. Disruptiiviset teknologiat ovat tärkeässä asemassa ja myötävaikuttavat strategiseen autonomiaan. Yhteensopivuus Naton kanssa on tärkeää. Jäsenmaiden kannattaa koordinoida kantansa puolustusrahaston mahdollisesta liittämisestä Horisontti-ohjelman alle. Puolustustutkimuksen pilotin tulokset ovat positiivisia ja työ jatkuu. Tähän asti ohjelmasta on rahoitettu viisi projektia, joihin lisätään pian kolme. Myös EDIDP:n toimeenpano on aloitettu ja vuoden 2019 työohjelma on tekeillä ja se on määrä hyväksyä vuoden loppuun mennessä. Jäsenmaiden rooli pilotin onnistumisessa on oleellinen. Koherenssi EU:n suorituskykyprioriteettien, CARD:n, NDPP:n ja PRY:n kanssa on varmistettu. Komissio on ehdottanut sotilaalliseen liikkuvuuteen 6,5 mrd (vuoden 2018 kiinteissä hinnoissa 5,8 mrd) kaksoiskäyttöön. Euroopan parlamentissa kaikki suurimmat puolueet tukevat lähestymistapaa. Aiheesta toivotaan neuvoston osittaista yleistä näkemystä joulukuussa, jolloin trilogit voitaisiin aloittaa tammikuussa.

Jäsenmaiden enemmistö kritisoi ehdotusta Euroopan rauhanrahastoksi. EUH puolusti esitystään. Sen on määrä vahvistaa EU:ta turvallisuuden tuottajana ja auttaa kumppaneita ottamaan vastuuta omasta turvallisuudestaan. Rauhanrahasto paikkaisi aukkoja EU:n työkalupakissa erityisesti sotilaspuolella. Ehdotus rakentuu käytännön kokemusten varaan. Jäsenmailla säilyy täysi kontrolli. Ehdotus on jäsenmaiden käsissä, EU:lle tulisi antaa välineet toiminnan tehostamiseksi. Jäsenmaat tunnistivat Euroopan rauhanrahaston tavoitteet, mutta moni toivoi vielä perinpohjaisia keskusteluja. Erityisesti esitys Athena-mekanismin yhdistämisestä rauhanrahastoon herätti huolta.

Todettiin päätökset EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunnan (MPCC) kehittämiseksi. Vuonna 2020 MPCC:n tulisi olla valmis suunnittelemaan ja johtamaan pienimuotoinen (noin 2500 hlöä) toimeenpaneva operaatio nykyisten koulutusoperaatioiden lisäksi. Henkilöstöä lisätään maltillisesti (enintään 60 pysyvää henkilöä ja operaatiota perustettaessa vahvistuksena 94 henkilöä). Jäsenmaihin vedottiin henkilöstön lähettämiseksi. Edistystä kiitettiin laajalti, mutta myös varauksellisempia puheenvuoroja kuultiin. Moni maa painotti, ettei MPCC saa tuoda päällekkäisyyksiä Naton työhön nähden**.**

Voidaan myös keskustella siitä, mitä EU voi tehdä Ranskan käynnistämän Euroopan interventioaloitteen vahvistamiseksi ja vuorovaikutuksessa sen kanssa. EU voisi toimia ”telakoitumisalustana” myös muille monikansallisille aloitteille.

EU toimii tiiviissä yhteistyössä Naton, Yhdysvaltain ja muiden kumppanien kanssa. Todettiin, että EU:n ja Naton yhteistyö on kehittynyt viimeisen kahden vuoden aikana ennennäkemättömälle tasolle. EU:n politiikat ja työkalut ovat lähtökohtaisesti Nato-yhteensopivia. Tämä sopii yhteen sen kanssa, että Eurooppa ottaa enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan. EU:n on kyettävä puolustamaan ja edistämään yhteisiä arvojaan. Unionilla on siten oltava kyky toimia kumppanien kanssa, kun mahdollista ja itsenäisesti, kun välttämätöntä – toisin sanoen sen tulee saavuttaa korkeampi strategisen autonomian taso ja kantaa suurempi siivu taakanjaosta. Strateginen autonomia on terminä herkkä, mutta tiivistää oleellisen viestin tarpeesta vahvistaa Euroopan puolustusta ja puolustusteollisuutta, kehittää EU:ta vakautta ja turvallisuutta tuottavana toimijana ja vähentää omia haavoittuvuuksia. Tämä on tärkeää myös transatlanttisen turvallisuuden kannalta. Samalla EU:n on tehtävä työtä sen eteen, että sen toimet ja viestit ymmärretään.

Nostettiin esiin tekoälyn vaikutukset kansainväliseen turvallisuuteen. Tämä ei ole kaukaisen tulevaisuuden kysymys: tekoäly on jo osa arkea, ja sen aseellinen hyödyntäminen on alkamassa. KE Mogherini on perustanut Global Tech Paneliin, joka käsittelee myös tekoälyä, sekä YK:n pääsihteerin digitaalisen yhteistyön paneeliin. Aiheeseen palataan syvemmin keväällä 2019.

Suomen mukaan YTPP:n vahvistamisessa globaalistrategian pohjalta on edetty pitkälle, mutta työtä riittää edelleen. Siviilikriisinhallinnan kompakti on tärkeä merkkipaalu EU:n siviilikriisinhallinnan kehittämisessä. Seuraavaksi tulee keskittyä sitoumusten toimeenpanoon. On tärkeää tehdä yhteistyötä komission kanssa. PRY:n saralla keskustelu sitoumuksista oli hyödyllinen ja antoi välineitä jatkotyöhön. Projektien toinen aalto organisoitiin hyvin, vaikka tulevaisuudessa yhtä monia projekteja ei välttämättä tarvittaisi joka vuosi, vaan laatu on määrää tärkeämpää. Viimeinen puuttuva pala on kolmansien maiden osallistumisperiaatteista päättäminen, jossa tulee edetä ilman viivästyksiä. PRY on EU-aloite, ja sellaisena sen tulee pysyä. Kumppanit voivat kuitenkin tuoda lisäarvoa, eikä PRY:tä tule heikentää tekemällä siitä liian monimutkaista. Tämä vain ajaisi yhteistyön EU:n ulkopuolelle. On myös osattava paremmin viestiä siitä, mitä EU tekee puolustuksen alalla. On tärkeää säilyttää eri aloitteiden välinen koherenssi. Ensi vuonna siirrytään teoriasta käytäntöön puolustusrahaston PRY-bonuksen testaamisessa ja varsinaisen puolustuksen vuosittaisen arvioinnin käynnistämisessä. EU:ta, Natoa ja transatlanttista yhteistyötä tarvitaan, ja yhteistyö on oleellista.

Yhteenvedossa kiitettiin jäsenmaita tuesta turvallisuus- ja puolustusyhteistyön edistämiselle. Käynnistettyjen aloitteiden toimeenpano vaatii jatkuvaa työtä, minkä lisäksi on katsottava eteenpäin. Osa asioista etenee nopeammin kuin toiset, jäsenmaiden poliittista pääomaa ja resursseja tarvitaan. Aloitteiden välisten yhteyksien varmistaminen on tärkeää. Seuranta siviilikriisinhallinnan kompaktin toimeenpanemiseksi aloitetaan viivytyksettä toimintasuunnitelman muodossa. Euroopan rauhanrahastoon liittyviä keskusteluja tulee jatkaa MFF-neuvottelujen yhteydessä huomioiden myös jäsenmaiden kriittiset puheenvuorot. MPCC:n kehittämiseen palataan vuonna 2020. Kolmansien maiden PRY-osallistumisesta on mahdollista päästä sopuun ennen vuoden loppua. Työ sotilaallisen liikkuvuuden toimeenpanosuunnitelman osalta jatkuu.

Suomen edustajat
Ulkoministeri Soini ja virkamiesvaltuuskunta

Liitteet

Viite

Asiasanat	Bosnia-Hertsegovina, Jemen, Keski-Aasia, turvallisuuspolitiikka, UAN Ulkoasiainneuvosto, Ukraina, puolustuspolitiikka
Hoitaa	**PLM, UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, OKM, OM, PE, SM, STM, TEM, TPK, VM, VNK, VTV, YM